

HOSPODIN HLEDÍ NA SRDCE

I. ČTENÍ Z BIBLE

1. Samuelova 16,1-23

II. ČTENÍ Z BIBLE

1. Samuelova 16,7 (ČSP)

Člověk se dívá na to, co má před očima, ale Hospodin se dívá na srdce.

KÁZÁNÍ

Příběhu o Davidově pomazání za krále předchází smutné líčení o zavržení krále Saula. Přitom tak dobře začal. Hospodin ho povolal, proměnil mu srdce (1S 10,9). Saulovo srdce ale nezůstalo proměněné. Saul přestal Boha poslouchat. Bůh se proto rozhodl povolat jiného krále.

Prorok Samuel říká králi Saulovi: „Tvé království neobstojí. Hospodin si vyhledal muže podle svého srdce. Jemu Hospodin přikáže, aby byl vévodou nad jeho lidem, protože ty jsi nedbal na to, co ti Hospodin přikázal. (...) Zavrhl jsi Hospodinovo slovo, proto Hospodin zavrhl tebe, abys nebyl králem nad Izraelem“ (1S 13,14; 15,26).

V Betlémě má Samuel pomazat, skrytě a bez reklamy, za nového krále jednoho z Jišajových synů. Neví ale přesně, kterého. Zaujme ho hned ten první, hned by ho byl označil. V tu chvíli ale slyší Hospodinovo slovo: „Nehleď na jeho vzhled ani na jeho velkou výšku, neboť jsem ho zavrhl, jelikož se nedívám na to, na co se dívá člověk. Vždyť člověk se dívá na to, co má před očima, ale Hospodin se dívá na srdce.“

Člověk se dívá na to, co má před očima, ale Hospodin se dívá na srdce. Co asi člověka napadne, když slyší, že Hospodin se dívá na srdce či k srdci? Co na nás dopadne při tomto pronikavém slovu?

1.

Především musí člověka sevřít hluboká úzkost. Na řadě věcí si zakládám a cením si jich. Řadou věcí chci druhé lidi oslnit a ohromit. Řadou věcí se chci před druhými lidmi udělat lepším a ukázat se. Všichni to tak děláme, jeden vedle druhého. Všichni chceme vypadat lepší a zdatnější, mravnější a krásnější než ve skutečnosti jsme. A tak se přetvařujeme nejen před druhými, ale i sami před sebou. Namlouváme si o sobě řadu věcí. Neradi přiznáme svou vinu, vždycky se to snažíme svěst na poměry, na druhé lidi, ne geny, na nervy.

A teď nás naráz polije hluboká úzkost, protože zjistíme, že jsou tu oči, které vidí za vši tu masku a přetvářku až do nejhlubšího nitra našeho srdce a které pronikají všechno, naprosto všechno. Hrozný pocit.

Někdo vidí až na dno mého srdce, docela na dno. Nic před ním nezatajím, nic neukryji, nic nevylepším. Když k nám přichází návštěva a máme někde nepořádek,

stačí vzít ubrus či deku – a vše je zachráněno. Ale Bůh chytí takové deky a ubrusy a strhne je; a pod nimi se ukáže všechna nouze a hřích našeho bytí.

Ublížíte někomu a všechno to před druhými i před sebou dokonale ospravedlníte, všechno je to docela v pořádku, měsíc, rok, možná deset let, dvacet let. A pak nemůžete spát a vracejí se vám myšlenky a najednou cítíte: Bůh mne dostihl. On viděl, že to nebylo tak, jak jsem to vysvětloval druhým i sobě. A před vašimi očima pochoduje pravda, která pálí a bolí. Všechna faleš, všechna přetvářka, každá maska je stržena před tím, který vidí až do hlubiny našeho srdce.

V knize Zjevení se vypráví o sboru v Laodikeji. Také si tam žili v představě dokonalosti: jsme bohatý sbor, nic nepotřebujeme, můžeme být hrdí na svou minulost, na své otce, na svůj sborový provoz, na práci, která se u nás dělá, na sebe. Ale pak přichází Pán Ježíš a říká: „Jsi ubohý, bédný a nuzný, slepý a nahý (Zjevení 3,17). Ježíš vidí pod povrch věcí, vidí až do srdce sboru a tam je prázdnota a ubohost.

Hrozný pocit, když si to člověk uvědomí, že Bůh vidí ne to, co je před očima, na co se dívá člověk, ale to, co je v srdci, co je uvnitř.

Strašlivý pocit, že Bůh se nedá obalamutit stavbou Potěmkinových vesnic, hezkých kulis, které mají zakrýt mizérii za nimi. Takové kulisy nechal postavit pro ruskou carevnu Kateřinu II. kníže Potěmkin při návštěvě rakouského císaře Josefa II., aby zamaskoval obrovskou bídu a Rusko vypadalo jako bohatá a mocná země.

Takové kulisy, které mají vzbuzovat dojem, že je vše v pořádku a krásné často stavíme i my, abychom zakryli skutečný stav své duše.

Úzkost a hrůza při pomýšlení, že Boží oko vidí do mé kuchyně i ložnice, do mého obýváku i pracovny i do všech záhybů mé duše. Není to nic veselého slyšet, že Hospodin hledí na srdce.

2.

Na druhé straně je to však nesmírná radost, že Bůh hledí k srdci. Je to opravdová možnost svobody.

Jak často to v lidských očích a pohledech a hodnoceníh prohrají. Jak často o mně budou lidé říkat různé věci a posuzovat na mě řadu věcí.

Nač všechno lidé hledí a co všechno posuzují? Lidé hledí především na krásu a atraktivnost. Oč lehčeji se žije tomu, kdo je atraktivní na pohled. Hezkému děvčeti než tomu, které třeba má nějaký handicap! Lidé hledí na chytrost a ta je ve vážnosti a úctě. Lidé hledí na to, kolik má kdo peněz a podle toho hodnotí člověka. Lidé hledí na postavení, na vliv, na moc, na výkon.

Na žebříčku hodnot jsou to věci, které zaujímají první místa. Co si kdo koupil, opatřil, nashromáždil, kam to dotáhl, to jsou měřítka běžná mezi lidmi. A my je mnohdy používáme také. Krása, elegance, výkon, chytrost, vliv, bohatství, úspěšnost – to je přece něco.

A teď s úžasem zjistíte, že pro Boha to nic není a nic to neznamená, že mu na takových věcech nezáleží, že to pro něj není měřítkem.

Prorok Izajáš napsal o Božím Synu (Iz 53,2–3), že byl nejpohrdanější a nejpovrženější z lidí, muž plný bolesti, že na něm nebylo vidět nic, proč bychom si ho měli vážit. Nic velikého a atraktivního, co by viděly naše oči.

A v dopisu do Korintu píše apoštol Pavel, že Bůh si vyvolil to, co je v očích světa bláznovství, aby zahanbil moudré. Že si vyvolil to, co je slabé, aby zahanbil silné. Že si vyvolil co je v očích světa neurozené a opovržené, aby se žádný člověk nemohl před Bohem chlubit (1K 1,27–29).

Jak jiná měřítka. Jak jiné hodnocení. Není rozhodující, jak mně vidí lidé, není zásadní, co na to řeknou lidé. Rozhodující je, jak to vidí Bůh. A ten se nedívá na to, co je před očima, ale hledí až do hlubin srdce, do nejhlubšího nitra. A jeho hodnocení je docela jiné než lidské hodnocení.

To je pramen útěchy, zřídlo naděje, zdroj svobody a radosti. To je poselství síly pro všechny postižené, vyvržené, opovržené. Pro všechny koktavé a kulhavé, pro všechny pomaleji chápavé a nevhledné. V Božích očích tohle všechno není důvodem ani k posměchu ani k méněcennosti. V Božích očích to není důvodem k pohrdání ani k odsuzování. V Božích očích má každý nesmírnou cenu – protože Bůh nehledí na povrch, ale do hloubky.

Nejen my, ale i my křesťané tím trpíme: Moc málo se to naše dívání podobá Božimu dívání. Příliš hledíme na to, co je před očima, a často ubližujeme těm, kteří jsou všelijak mdlí a chatrní. Jak často si povzdechne i leckdo ve sboru a v církvi: „Já nic nejsem a také mi to druzí dají často pocítit. Neberou mne. Nic pro ně neznamenám.“

Bůh se dívá na srdce. Hluboká úzkost i velká radost.

3.

Jestli se ale Bůh dívá na srdce, jestli mu záleží na srdci, pak by mělo být naší největší starostí právě naše srdce, naše duše.

Co je v našem srdci? Co tam vidí náš Pán? Není naše srdce smetištěm? Není skládkou zla? V srdci může být zlost a nenávisť, může být plné jedu, v srdci může vládnout závist a nečistota, skrytá za medovým úsměvem a maskou přívětivosti.

Co vidí Bůh v našem srdci? Co by tam viděl teď, v této chvíli? Neviděl by za pobožným obličejem srdce plné hořkosti, trpkosti, zloby, plné černých myšlenek? Jak lehce se to všechno usadí v srdci a jak to tam bují a roste.

Davidovi, kterého si Bůh vybral kvůli ryzosti a čistotě jeho srdce, také za léta vyrostlo v srdci mnoho zlého, až v jedné chvíli s pláčem prosí: „Bože, stvoř mi čisté srdce, očisti je, obmyj je“ (Žalm 51). V našem srdci to někdy taky vypadá jako ve špinavé stoce. Samá nečistota, samá špína.

Jen když přijde někdo, kdo srdce očistí, může do něho Bůh nahlížet s radostí. Tím, kdo přišel očistit lidské srdce, a kdo jediný to umí, je Pán Ježíš Kristus. Prolil

krev na kříži a jeho krev očistila špínu hříchu. Když ho člověk pustí do srdce, Ježíš ho vyčistí a umyje.

Sbor v Laodikeji, špinavý a ubohý, ač si o sobě myslel kdoví co, slyšel: „Hle, stojím přede dveřmi a tluču. Zasluchne-li kdo můj hlas a otevře mi, vejdu k němu a budu s ním večerět a on se mnou“ (Zjevení 3,20).

Ježíš může naše srdce očistit, odstranit z něho hřích. V Ježíši může člověk přemoci i hněv, zlobu i nenávisť. Ježíš vyžene nečisté myšlenky. Uklidí naše srdce. Ale jen když ho pustíme dovnitř. A pak mu musíme dovolit, aby v nás bydlel. Protože hřích přichází neustále znovu a chce srdce opět znečistit a zanést.

Nechat Ježíše, aby vstoupil a zabydlel se v srdci. A když pak Bůh, který hledí skrz všechno vnější, pronikne pohledem až do srdce, uvidí svého Syna a usměje se. Protože odtamtud září Kristova láska. Vše vnější se ztrácí a září srdce očištěné krví Božího Beránka, Ježíše.

Boží oko hledí skrz všechno vnější, skrz naše tváře do našich srdcí. Nikdo jiný nepronikne dovnitř. Bůh ano. Děsí vás ta představa? Nebo vás rozradostňuje? Nechali jste své srdce obmyt Ježíšovou obětí? Nechali jste Mesiáše Ježíše, aby se zabydlel ve vašem srdci?

MODLITBA PO KÁZÁNÍ

Pane Bože, ty vidíš do mého srdce. Vidíš i nejtajnější zákoutí a nejzazší místa mého srdce. Stvoř mi, Pane, čisté srdce, očisti je, obmyj je, vymeť z něho všechnu nečistotu a špínu a naplň je svým svatým Duchem a přebývej v něm. Amen.

Michal Šourek, 22. 11. 2023